

KUKÁTKO 5

SNAŽÍME SE SPOLEČNĚ EXISTOVAT NA JEVIŠTI

Mostecké Brambůrky se na Popelce předloni představily Hrnečkovou Karkulkou, ve které postavy sestavené z kuchyňského náčiní přímo na jevišti pekly bábovku. Letos svůj status jedinečného zástupce původního divadelního směru zvaného foodtruckismus potvrdily tím, že na jevišti vařily čundrácký fazolový guláš. Jak se rýmuje s klasickou pohádkou o perníkové chaloupce? Rozhovor jsme vedli s celým souborem, nejvíce ovšem mluvil Pavel Skála.

Umíte nazkoušet pohádku, ve které by se nevařilo a nejedlo?

Pavel: Ne (smích).

Bára: Zatím s tím nemáme zkušenosti (smích).

Pavel: Příští pohádka bude Otešánek (smích).

Přišlo mi, že ve vaší verzi Perníkové chaloupky odvede tatínek děti do lesa, aniž by maceše příliš vzdoroval. Asi máte v Mostě dost drsné rodné zvyklosti...

Pavel: Ta situace je v inscenaci rozehraná. Tatínek říká, že děti odvést nechce, ale macecha mu vyhrožuje, že umře ona sama... Základem inscenace každopádně je, že čtyři lidé jdou na čundr a chtějí se bavit, a k pohádce dojdou, protože potřebují zabavit Lucii.

Jak inscenace vznikala? Kde se v Perníkové chaloupce vzal rámec čundru?

Pavel: No, vypili jsme hodně vína... (smích)

Bára: Vlastně nevím, jak přesně ta chronologie vypadala.

Lucie: Skládalo se to postupně.

Pavel: Myslím, že jsme impro-

vizovali. Nejdřív jsme nakoupili spoustu pečiva, původně měl tatínek představovat dřevorubecský chleba a děti měly být rohlíky nebo housky.

Bára: Šli jsme na to přes hlad a suroviny. Ale pořád nám to nešlapalo, a tak jsme hodně improvizovali, hráli jsme si. Téma čundru nám tam prostě nějak přišlo a my jsme na něm najednou byli. Pak jsme jeli do Tesca nakoupit všechny možné věci na čundr a z domova jsme všichni přivezli své čundrácké vybavy...

Všichni kromě Lucie.

Bára: Ano, kromě Lucie. A potom jsme v těch věcech začali hledat různé loutky a postavy.

Ale že půjde o Perníkovou chaloupku bylo jasné od začátku, že ano?

Pavel: To určitě. V rámci tématu hladu jsme pracovali třeba s tím, kdo bude ježibaba. Původně jsme chtěli přímo na jevišti péct perníkovou chaloupku.

Bára: A děti, které jsou z chleba, měly najednou přijít ke sladkému.

Pavel: Ano, chtěli jsme tam mít hodně sladkostí, aby třeba děti během představení jedly bonbóny. Lejča měla být hodná tetka, která rozdává sladkosti, a nakonec Jeníčka s Mařenkou sežere. Když jsme měli inscenaci nahozenou, zahráli jsme ji improvizovaně mým dětem, a zjistili jsme, že moc nefunguje. Potom jsme mluvili o tom, které momenty jsou dobré a které ne.

Nakolik je Perníka jda pevným tvarem a nakolik improvizací?

Pavel: Kostra je pevná.

Lejča: Mění se slova a některé

situace.

Pavel: Každá repríza je jiná. Některé věci zůstávají...

Bára: ... víme třeba, že první pravidlo je „nikdy nescházet z cestičky“, což jsme říkali už v Karkulce, takže jde o repliku, kterou přenášíme z jedné pohádky do druhé (smích).

Pavel: Ale zase třeba vtip „jeden pro Jeníčka, jeden pro Pavlíčka“ vznikl myslím na představení v Příbrami. Základem je, že se snažíme společně existovat na jevišti a být připravení na to, že když někdo řekne nějaký nesmysl, což se stává často, umíme na to zareagovat, protože jsme v situaci přítomní.

Bára: Na začátku si vždycky říkáme, že jdeme na čundr, jdeme si tam hrát a uvidíme, co se stane.

Už to, že jste na jevišti za sebe a používáte vlastní jména, místo toho, abyste vymýšleli nějaké fiktivní postavy, funguje myslím moc hezky a vy to používáte pravidelně.

Pavel: Brambůrky jsou na tom založené. Stejně to bylo i v našich dalších inscenacích, ať už to bylo Cvičme v rytme nebo Hrnečková Karkulka. Snažíme se hledat situaci a přítomnost na jevišti.

Sleduje zkoušení inscenace někdo zvenčí?

Bára: Různě se střídáme, ale spíš jen ze začátku, když hledáme cestu, kudy na téma jít. To pak třeba většina improvizuje a někdo z nás na to kouká. Ale většinou pracujeme všichni společně a na inscenaci se pak zvenčí dívají a zpětnou vazbu nám dávají až diváci.

Pavel: Reakce dostáváme i na přehlídkách. Třeba na Loutkářské Chrudimi nám řekli, že bychom řez, které v chlebech představují „tlamičky“ Jeníčka a Mařenky, měli udělat přímo na jevišti. Původně jsme je totiž měli předpřipravené.

To vám řekli dobře, protože situace, kdy z chlebů před divákovými očima vznikne loutka,

je myslím moc hezká.

Pavel: Přesně tak, taky jsme si řekli: no jasně! Ale jak jsme se předtím neviděli a řešili jsme hlavně situaci mezi námi, do té chvíle nás to nenapadlo.

Jen jsem se trochu bál, jestli ty bochníky nepřezřnete úplně.

Pavel: Hlava Jeníčka už se mi jednou utrhla (smích).

Bára: A jednou jsi trefil Mařenkou holčičku v první řadě, což bylo fakt blbě... Naštěstí používáme čerstvý chleba, který je měkký.

Když jsme u bochníků: on ten chleba je vlastně docela silný symbol, tradiční pokrm spojený s domovem, rodinou. Nevýčítal vám někdo, jak s ním zacházíte, že s ním házíte na zem a podobně?

Pavel: Ano, jedna kamarádka nám to říkala. Práci s chlebem jsme díky jejím připomínkám výrazně změnili. Předtím jsme hodně drobili a rozhazovali kousky bochníků, které pak zůstávaly na jevišti. Teď je to tak, že Jeníček ze sebe uštípuje drobky, ale Lejča je pak sní. Změnili jsme to na základě divácké reflexe.

Takže vám možná přece jen chybí ten pohled zvenčí...

Pavel: No jo, ale ono je těžké sehnat zvenčí někoho, kdo by měl stejný pohled na divadlo a stejnou poetiku...

Asi se budeš muset rozdělit, Pavle.

Pavel: Ono to právě nestojí na mě, je to skutečně kolektivní práce. I když tomu spousta lidí pořád nevěří, v Brambůrkách nejsme žádný vedoucí.

David Slížek

TRAMPSKÁ INICIAČNÍ POHÁDKA!!!

Divadelní soubor BRAMBŮRKY z Mostu si tentokrát zvolil ke svému inscenování další klasickou pohádku O perníkové chaloupce, pod názvem „PERNÍKAJDA“. Pohádka tentokrát invenčně zarámovaná „čundr“ výletem čtveřice přátel do lesa, navazuje na jejich předchozí divadelní pohádkovou drobničku Hrnecková Karkulka. I v tomto případě, přistupují tvůrci a interpreti ke zvolené pohádkové látce s pokorou, ale zároveň sebevědomou hereckou interpretací, která odráží jejich dlouholetou vzájemnou spolupráci, opírající se především o zkušenosti všech čtyř ústředních protagonistů Pavla, Barči, Leony a Lúci.

Po úvodní expozici, ze které jasně vyplývají jednotlivé vztahy i charakter, se přes postavu Lúci otevírá faktický děj adaptace pohádky. Nevhodně pro túru černým lesem oblečená a kufrem na kolečkách vybavená Lúca, je nucena vyslechnout příběh empatické Barči o Jeničkovi a Mařence. A velká iniciační cesta černým lesem formou „dokumentárního“ loutkového divadla, může začít.

A tak štangle lovečáku, sekyra, dvě šišky chleba, velká vařečka, kotlík, čelovka, dva spacáky a další nezbytná zálesácká vybavení poslouží k odehrání bazálního příběhu pohádky O perníkové chaloupce. Žlutý kufř barvy marcipánu plný ba-

lených perníčků poslouží jako iluze perníkové chalupy, nařizované večky chleba jako loutky Mařenky a Jenička, vařečka jako pomyslná lopata a kotlík jako ikonická pec. Tatínek, submisivně podléhající své nové družce Jarmile, zlé maceše Jenička a Mařenky, kterých se ona nemůže zbavit. Postavy Ježibaby a Ježidědky zahalených do spacáků... proměněných se v závěru do buřtů, které skončí v připraveném guláši, na kterém si všichni v závěru společně pochutnáme. Cestou poznáme pouto sourozenecké, rodičovské, pouto přátelství a sílu odvahy i kouzlo zálesáckého způsobu života. Lúca okusí odříkaného chleba

největší krajíc a stává se zřejmě královnou každé další túry. Adaptace partičky divadelníků z Mostu je vynalézavou, vtipnou, vkusnou a svrchovaně divadelní podívanou pro děti i rodiče, kteří si ještě chtějí hrát a objevovat svět. Děkuji moc za představení.

Jaromír Hruška

LÍNÝ HONZA HRDINOU DIVOKÉHO ZÁPADU

Suchdolský divadelní spolek SUD není na Popelce nováčkem. Je proslulý láskou k žánrovým paradížím všeho druhu, ke hravé nadsázce a k hudebním žertům tvořeným za účasti dobře sehraené živé kapely. Mezi poslední zářezy na jeho přehlídkovém revolveru jsou vedle sebe bláznivá ekologická sci-fi pohádka Za pět minut dvanáct, která si suverénně získala srdce hronovských diváků v roce 2023, a komediální exkurze na divoký západ, s níž pod názvem WES suchdolští slavnostně uzavírali Jiráskův Hronov 2024. Postoupili na něj velmi logicky a právoplatně. z národní přehlídky činoherního a hudebního divadla Divadelní piknik Volyně. Současně byli ovšem doporučení k účasti na rakovnické Popelce a účast na ní nezrušili jen proto, že už Hronov znovu vyhrát nemohou. Jsou totiž charakterní přinejmenším jako Limonádový Joe, a tudíž s odvahou kladného rodokapsového hrdiny vyslali svou inscenaci do zcela nového kontextu, a sice do oblasti divadla pro dětské publikum.

Autorský scénář Lenky a Víta Chaloupkových rozehrává westernový příběh pistolníků se jmény Wes Leeny a Don Mamon, kteří se nutně musí dříve či později utkat, nejlépe po divoké honičce, za kterou by se nestyděly ani ty nejběsilější spaghetti westerny. V zápletku pak hraje prim divoče západní naivka Mila

coby milá titulního hrdiny a mazaná stará indiánka Palee Yeeto, jež je díky svému důvtipu a intuitivní potenciální noční můrou každého padoucha. Naivistické slovní hříčky ve jménech postav završuje ta v názvu hry, který je současně jménem titulního hrdiny, ale také jasnou zprávou, jak máme tohle kovbojské městečko vnímat. Jako malebnou, ale zabenděně zaprděnou českou wesnici, která jako by náhodou leží na dosud neobjevené ropné rafinerii. Rafinovanější slovní hříčky pak obstarává především pěvecký sbor a nebo vyložené hlášky ukryté v některých replikách („V Čechách jsem se naučila, že závist je nejčistší formou upřímnosti“).

Režisérka Lenka Chaloupková si zručně pohrává s ohromným množstvím žánrových klišé a s nadsázkou souboru vlastní je staví vzhůru nohama. Inscenace pracuje s výraznou pohybovou stylizací herců a s multifunkční antiiluzivní scénografií. Štafle a žebříky všech možných velikostí slouží jednou jako domy, jindy jako železnice, pak jako majestátní výšku měnící kaktusy, vrcholem je pak závěrečná přehlídka dopravních prostředků. Inscenátoři nevynechají jediný nápad pro jejich vtipné využití. Jednotlivé dramatické situace mají ve svém zpracování charakter klauniády, leckdy cirkusového charakteru, což

stylově podtrhují kostýmy s výtvárně dominujícími pruhovanými podkolenkami v hravém kontrastu s drsnými kovbojskými klobouky.

Je až překvapivé, jak snadno a bezproblémově se dokáže komediálně vyprávěný western žánrově ztotožnit s pohádkou, když dosavadní poklidné pořádky malého království ze dne na den změni svým příjezdem neznámý cizinec, který se s bravurou temných princů či draků začne ucházet o princeznu – tedy o starostovu dceru. Zatímco starosta je v okouzujícím podání hostujícího Martina Rumlera ukázkovou karikaturou starých senilních králů z českých filmových pohádek, Wes Leeny je pak ukázkovým Líným Honzou, který se napraví důsledkem lásky k ohrožené princezně a na cestě za její záchranou objeví i kouzlo vlastní obecně společenské přínosnosti. S tím mu pomáhá stará moudrá indiánka alias pohádková babka kořenářka.

Chci tím sdělit, že i když děti jistě nepochopily parodické vtipy, protože ještě neznají zažité zákonitosti vysmívaného žánru, humor k nim přesto dolehl přes příběh a jeho s nadsázkou uchoopené postavy. A to velmi dobře. K dokonalosti chyběly jen lépe herecky zpracované či režijně podtržené detaily v těch nejzajímavějších situacích, kdy herci

jednáním své postavy charakterizují. Například: kdy přesně a proč přesně se Honza rozhodne vstát a jít do boje o Milu? Dělá to z lásky nebo proto, aby ho už Palee Yeeto přestala otravovat? A je Tago hloupý nebo chytrý, pokud jde o jeho etudu se špionážním kaktusem? Atp. Ovšem skutečně jde jen o detaily.

Dobrý dojem z celku inscenace umocňuje tradičně hudební složka. Ta tentokrát vytváří svou záměrnou strnulost (nehybné vystupování zvažného sboru) funkční kontrast k dynamické kanonádě gagů na jevišti. Inspirace Moricconeho skladbami závažnost jedinec podtrhuje. Místy možná až moc s ohledem na potřebu inscenace, závislé na lehkosti.

V testu dětským publikem inscenace obstála a právem se může považovat za rodinnou.

Luděk Horký

OD ZAČÁTKU TO MĚLO BÝT SPOJENÍ WESTERNU A CIRKUSU

Westernová komedie *Wes* se od své premiéry v červenci 2023 už stihla podívat na Jiráskův Hronov, který letos uzavírala. Na Popelce tedy bylo předem jasné, že podruhé na prestižní žatvu nepostoupí. Suchdolský divadelní spolek SUD se s inscenací smočil v mu dosud neznámých vodách pohybového divadla, vysvětluje v rozhovoru Vít Chaloupka, který se svou ženou Lenkou Chaloupkovou tvoří vedoucí tandem souboru.

Žádná stínohra, jak je u vás zvykem. Zato velká stylizace, skoro až kabaret nebo divadlo na divadle. Je to nový směr, kterým se SUD bude ubírat?

Inscenace takto vypadá hodně na přání souboru, který chtěl zkusit pohybové divadlo. Snažili jsme se tomu přizpůsobit stylizaci i scénografii. Zároveň jsme potřebovali scénu, která nebude tak náročná jako v předchozích inscenacích, protože teď máme s Lenkou méně času na to, abychom všechno nachystali. Zvolili jsme štafle jako jednoduché a praktické řešení.

Pohybové divadlo byl tedy jednorázový experiment, nebo v něm budete pokračovat?

Divadelní prostředky volíme tak, aby soubor měl možnost se vyvíjet. Dříve jsme se věnovali jevištní řeči, pak si soubor přál, abychom se zdokonalili v pohybovém divadle, ale není to trvalá cesta, po které bychom

se chtěli vydat. Zvolíme zase nějaký jiný směr, který si soubor bude žádat, nebo my s Lenkou usoudíme, že je vhodné se v něm zdokonalit. Podle toho postavíme další inscenaci.

Když *Wes* srovnám s vaší dřívější inscenací *Sherlock Holmes – Zrození zla*, tak jedna věc určitě zůstala: pohrávání si s určitým žánrem. U *Sherlocka* šlo o detektivku, teď o western. Jaký žánr si vezmete do parády příště?

Žánry máme s Lenkou rádi, protože jsou pro náš soubor snadno uchopitelné a srozumitelné. Žánrovému divadlu se tedy chceme věnovat dál a příště si vybereme nějaký jiný žánr než western.

A proč to teď byl western? Jste westernoví fanoušci?

Posledně jsme dělali sci-fi pohádku. Známe všechny klasické westernovky a tak nás napadlo inspirovat se westernovým žánrem. Je vděčný i hudebně.

Proč ta velká stylizace? Připomínalo mi to občas kabarety, které kdysi dělali Dvořák, Molavcová & spol.

Stylizaci jsme měli od počátku vymyšlenou tak, že to bude spojení westernu a cirkusu. K období westernu se nám klasický cirkus hodil a zároveň jsme věděli, že výprava v tomto stylu bude finančně nenáročná a že podtrhne naše scénografické řešení: dobře padne ke štaflím, které jsou velmi jednoduché. Zároveň přináší trochu oživení a jistou schématickosti, kdy existuje určitý klíč, například podle barvy šátků, které postavy nosí.

Jak moc jste měli různorodou manipulaci se štaflema vymyšlenou dopředu a jak moc vznikala při zkoušení?

Scénografii jsem měl od začátku vymyšlenou prakticky celou od stolu. Věděl jsem, kolik přesně budeme potřebovat štaflí, kolik malých stolečků. Dopředu jsme měli s Lenkou vymyšlené i to, že ze štaflí budeme stavět lodě nebo letadlo. Pak jsme si spolu měli jednu speciální zkoušku, kde jsme byli jen my dva a štafle. Zkoušeli jsme, jakým různým způsobem bychom je v inscenaci mohli použít. Měli jsme v textu vytipovaná místa, která potřebovala oživit, a zkoušeli jsme, jestli bude možné scény ze štaflí postavit tak, aby to bylo pro diváky srozumitelné.

Hodně se mi líbil nápad, kdy kulku, tedy neživý předmět, u vás hraje živý herec. To bylo taky vymyšlené předem?

Ještě než jsme s Lenkou začali psát text, představovali jsme si, že v inscenaci budou výrazné loutky, které budou mechanizované, budou jezdit po různých kolejnicích a podobně. Když ale text vznikl, řekli jsme si, že

by to neodpovídalo naší další původní představě: že scéna bude technicky nenáročná. Ve chvíli, kdy jsem vymyslel akční scénografii, bylo jasné, že postava kulky, která bude zároveň hrát i vlak a další věci, bude jezdit na tříkolce. Od té doby jsme měli koncept těchto postav jasně daný.

Co znamená „mechanizované loutky“? Jak měly původně vypadat?

Měl tam třeba jezdit reálný vláček na kolejnicích a kulka měla fungovat jako loutka, která by se nějak pohybovala.

Ve vašich inscenacích bývá důležitým prvkem živá hudba. Jak jste vybírali motivy k této inscenaci?

Lenka měla už při psaní textu představu, že hudbu poskládá z různých variací na Ennia Moriconeho. Někde upravila aranže, takže kolikrát je to Moriconeho skladba, ale není to příliš poznat. Rodinu Machovek, což je matka a její tři dcery, k nám Lenka přivedla z kostelního sboru, který vede. Rozhodla se, že je využijeme jako součást inscenace, protože jsou velmi nadané. Vlastní stylizaci přispívají k dovození celého tvaru, fungují velice dobře a jsou velkým oživením inscenace.

David Slížek

REDAKCE ZPRAVODAJE

šéfredaktorka: Petra Slížková, redaktor: Jirka Štraub, David Slížek,
ilustrace: David Daenemark, korektury: Lída Strojčková, foto: Ivo Mičkal,
sazba a tisk: Michal Varga (propagace KC)

TOTO 5. ČÍSLO VYŠLO 24. ŘÍJNA 2024